

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hein, Pula

Utorak, 28. ožujka 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 257

Ponovni uspjeh Nijemaca na istočnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 27. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Ništa novoga.

Talijansko bojište.

Na više mjesta fronte vršili su se žestoki bojevi. Na goričkom mostobranu osvojile su naše čete cijeli neprijateljski položaj pred sjevernim dijelom podgorških visina. Kod toga je bilo zarobljenih 525 Talijana, među kojima i 13 časnika. U odsjeku Plöckena se je neprijatelj uza sva ojačanja napuštao cijelu noć. Na tirolskoj fronti umjereni topnički bojevi. Neprijateljska je artiljerija opstrjeljivala Caldonazzo u dolini Sugane.

Jugoistočno bojište.

Istočno Drača našli smo dva talijanska poljska topa sa municijom. Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 27. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Opsežnim su lagumom oštetili Englezi naše položaje kod Saint Eloi u širini od preko 100 metara, te su zadali gubitaka satniji, što je tamo stajalo.

Sjeveroistočno i istočno od Vermellesa, imali smo uspjeha u borbi s minama, te smo uhvatili zarobljenika. U Argonama i u području Moze ukazuju topovske borbe samo prolazno oslabljenje.

Istočno bojište.

Protiv Hindenburgove fronte ponavljali su jučer Rusi svoje navale osobitom žestinom. Sjeverozapadno od Jakobstadta su provlačili uloženjem ljudi i municije, kakvo je na istoku dosad nečuvano bilo, te su prpjeli tomu odgovarajućih gubitaka, a da nijesu postigli nikakvog dobitka.

Južno od Wydsyja učinile su naše prednje čete u sretnoj borbi 57 zarobljenika, te su zaplijenile 2 strojne puške. Opetovana neprijateljska nastojanja protiv naših položaja sjeverozapadno od Postavyja izjalovila su se posvema.

Pošto su bile južno od Naročkog jezera više puta suzbijene jake ruske navale, stupile su istočnopruske pukovnije kod Mokrzyca u protunavala, da osvoje top-

nička motrilišta izgubljena 20. o. mj. Hrabra je četa izvršila zadaću u punoj mjeri. Kod toga i kod suzbijanja neprijateljskih navala zarobili smo 21 časnika i 2140 momaka, te smo zaplijenili veći broj strojnih pušaka.

Naši su letjeli bacili bombe na kolodvore u Dvinskumu i Wilejki, te na željezničke uredjaje na pruzi Baranoviči-Minsk.

Balkansko bojište.

Položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno voništvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 27. ožujka. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Suzbili smo navalu, što su ju poduzela 25. neprijateljska izvidnička odijeljenja.

Dardanelska fronta.

Naše su obalne baterije protjerale nekoliko torpedo-razarača, što su križali u visini Dardanela.

Iračka fronta.

Položaj nepromijenjen.

Brzjavljivi.

Rat.

Nijemci o engleskom napadaju na Frišku obalu

Berlin, 27. (D. u.) Službeno. 25. su o. mj. poduzele engleske bojne sile ljetalački napadaj na sjeverni dio sjeverne Friske obale. Zračna im se je navala sasvim izjalovila, kao što je već javljeno u ratnom izvješću od 26. o. mj. Dvije su naše oboružane ribarske ladje, koje su se nalazile u prednjim položajima, postale žrtvom engleskih brodova. Naša su pomorska ljetala napala engleske pomorske sile te su pogodile više puta u cilj. Tesko je oštećen razarač torpednjača. Od naših pomorskih bojnih sila, što smo ih odmah van poslali, susrele su neprijatelja, koji je uzimao, samo pojedine torpednjače u noći od 25. na 26. Jedna od tih torpednjača nije se još povratila.

Englezi o svojem napadaju na njemačku Frišku obalu.

Amsterdam, 27. (D. u.) Reuterov ured priopćuje o engleskoj navali na njemačka ljetalista u sjevernom Schleswigu sljedeće službeno izvješće:

Engleska su pomorska ljetala napala prekjučer njemačka ljetalista u Schleswig-Holsteinu istočno od otoka Sylt. Naša su pomorska ljetala ispratila lahke krstarice i razarači torpednjača tik

do njemačke obale. Nestalo nam je triju pomorskih ljetala. Razarači Medusa i Laverock imali su sudar. Ima bojazni, da je Medusa uslijed olujskog vremena izgubljena, ali o sudbini njezine posade nema nikakvog straha. Naši su razarači potopili 10 oboružanih njemačkih izvidničkih ladja.

Balkan.

Prosvjed arbanskog oćbara.

Zeneva, 24. Arbanski odbor, koji se je ovdje sastao, da vijeća o arbanskim stvarima i koji se sastoji od arbanskih državnika i prvaka izdao je sljedeći proglas:

„Ono što je londonski sastanak odlučio, da se ustanovi arbansku državu, bilo je u suglasju s interesima svih vlasti, a osobito u arbanskom interesu. Svaka je promjena te odluke mogla jedino da dovede do komplikacija. Arbanski odbor prosvjeduje protiv vijesti, što se je od mala rasirila, da će Grčka anektirati južnu Arabiju, koja je prava arbanska zemlja.

Francuska.

Talijanski ministri u Parizu.

Pariz, 27. (D. u.). Prošle su nedjelje dopjeli u Pariz Salandra i Sonnino.

Engleska.

Englez o iračkom poduzeću i engleskom izvješćivanju.

London, 24. U donjoj je kući odvratio Hobhouse na izvaje ministra za Indije Chamberlaina o položaju u Mezopotamiji (Iraku) sljedeće: Obzajujem što su vojničke oblasti odobrile poduzeće Indije u Mezopotamiji. Kazao je, da se je dogodilo krivjnom tamošnjeg zapovjednika to, što je navalo s malenim silama protiv velike neprijateljske nadmoći, te da je on odgovoran za sasvim bezuspješno poduzeće. Čudi se što su vojničke oblasti dopustile generalu da krene u borbu sa 20 tisuća ljudi jer je to sanja ili ludilo naložiti komugod da sa šakom ljudi osvoji grad kao što je Bagdad. Govornik je obzajlvao, što, kako je sam Chamberlain priznao, nije se poduzelo dosta zdravstvenih mjera. Nije se poslalo s ekspedicijom dosta liječnika. Ako je umro uslijed toga, što nije bilo liječnika, mnogo vojnika od nevidanih rana, to zaslužuju oni, što su za to odgovorni, najstrožu kaznu. Govornik je odvratio na Chamberlainovu opasku, da su turska izvješća nalik na romane tvrdnjom, da je posljednje tursko izvješće puno manje romansko, nego li posljednje englesko izvješće. Broj se engleskih ranjenika puno točnije navadja u turskom, nego li u engleskom izvješću. Chamberlain je primjetio, da Turci donznavaju o engleskim gubicima najprije iz engleskih izvješća. Hobhouse je primjetio: Ipak neprijatelj izvješćuje češće divnom točnošću stvari, koje engleski ratni ured ne će da priznaje.

Italija.

Opskrba Italije žitom i ugljenom.

Bern, 24. Marina Mercantile d'Italia priopćuje dopis svojeg londonskog izvjestitelja, da je Engleska obećala, da će staviti Italiji na raspolaganje 70 teretnih parobroda. S njima će se dovesti u talijanske luke 350 tisuća vagona žita. Italija će platiti za brodarinu onoliko, koliko je Engleska platila za rekvirirane brodove. Engleska se vlada obvezuje također, da će uvesti u Italiju svakog mjeseca po 50 tisuća tona kardivskog ugljena i to na vlastitim brodovima, dok bude rat trajao. Taj je ugljen određen za državne željeznice.

Neutralne države.

Norvežani hoće da kupe njemačke brodove.

Kristianija, 24. Annonce Tidende iz Bergena javlja o norveškom društvu, što se je stvorilo u svrhu da kupi internirane njemačke brodove. U samim gradovima Bergen i Tvedestrand podpisalo je svotu od 1 milijuna i četvrt kruna. Radi se za sada o 5 brodova, čija cijena iznaša 5 milijuna t. j. K 100 po tonu.

(Pošto je državnim njemačkim zakonom zabranjeno prodavanje trgovačkih brodova, to će biti uzaludno svako nastojanje spomenutog društva.

Sastanak sjevernih ministara.

Stockholm, 24. Svenkas Tagblatt kaže, da je dopisnik lista Ruskoje Slovo imao sljedeći razgovor s ministrom, koji je bio na sastanku u Kopenhagenu: Mi hoćemo sjeliti zaraćene vlasti, da su tri skandinavske monarhije jedinstvena zemlja sa 12 milijuna ljudi, s kojima se mora računati. Zaključci sastanka nijesu namjenjeni široj javnosti; nešto će se ipak saopćiti ratujućim stranama. Glavno je pitanje svih rasprava bila blokada, koja postaje sve to teža. Engleska je doista vladarica mora. Rijetko koji brod izbjegne njezinom pazljivom oku. Mi razumijevamo Englesku, ali time ne postaju prilike za nas povoljnije. Skandinavska je obložena željeznom obrucem; odsječena je od trgovanja s Njemačkom. Engleska ne prepusta ni jedinog kilograma koje god stvari, ne dobije li prije jamstva, da će stvar u Skandinavskoj ostati. Puka je utvara nekogih, da se je zemlja ratom obogatila. Većina stanovništva trpi od rata, a samo nekog domogli su se bogatstva. Kraljevstvu prijeli gospodarsvena kriza. Mora se priznati, da su sjeverne monarhije prilika prema prisiljene, da budu složne i jedinstvene. Na sreću nije skandinavski poluotok toliko nesložan, kao što balkanski. Mi ne težimo za susjednim zemljama, te smo zaboravili na stare mržnje. Mi se osjećamo međusobno solidarnima. Samo time mogu da zapriječimo, da se ih u rat zaplete.

Dogodjaji na moru.

Pctopljen engleski parobrod.

London, 27. (D. u.). Bio je potopljen engleski parobrod Cecilia. Njegova je posada spašena.

Amerika.

Pred katastrofom u Meksiku?

Amsterdam, 25. Vossische Zeitung javlja: Iz londonskih privatnih vijesti proizlazi, da američka vojska još nije dostigla Villovih četa. Villa se nalazi siguran u gorama, kamo mu je teško sljediti. U područjima uz obalu svuda su se mu priključile manje čete, koje se dijelom sačinje iz Carranzovih četa. Te čete napadaju željezničke vlakove, te ugrožuju sav trgovački promet. Kako je nesigurno Carranzovo držanje proizlazi iz toga, što on iz straha, da mu se čete iznevjeru upravo izbjegava, da direktno odgovori na Wilsonova stalna pitanja. Carranzove finance su tako loše, da prebjegava uvijek više njegovih četa k Villi, jer su tamo bolje i redovitije plaćane. U srednjem Meksiku prešla je također mno-

žina časnika sa svojim četama k Villi. Vijesti, koje dolaze iz unutrašnjosti zemlje, javljaju, da će Villa u nekoliko sedmica početi na više mjesta provaljivati.

London, 25. Times doznaje iz Washingtona, da tamo raste nemirnost radi Meksika. Američki vojni departement priznaje, da je general Herrera Corrauges prešao sa 2000 momaka k Villi. Pučanstvo u uljatinim okružjima, da se veoma neprijateljsko drži prema Američanima. Vlada strah pred nemirima. Po svoj će prilici biti poslan ostatak meksikanske vojske na granicu, da na sjeveru vlada položajem. Time bi mogle biti ugrožene veze generala Pershinga. Ostatak meksikanskih četa sastoji se iz 5000 momaka ne ubrojni artiljerije. Cijela redovita meksikanska vojska cijeni se, da broji 15.000 momaka. Ekspedicija generala Pershinga sastoji se, kako se čini, samo od 5000 momaka. Ako bude potrebno, iskreći će američka mornarica mornare, koji će navaliiti iz Tampica. Senator Sherman se boji, da će generala Pershinga stići ista sudbina, kao i Gordona u Chartumu. On je zahtijevao, da se čim prije sakupi 50.000 dobrovoljaca.

London, 24. Daily News javlja iz Washingtona dne 22. ožujka: Američki državni departement upravio je u London formalni prosvjed, radi zaplijene američkih vrijednosnih papira u vriednosti od četiri milijuna funta Sterlinga, koji su postom bili poslani iz Holandske.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. Službeni izvještaj od 23. o. mj.:

Zapadna fronta.

U odsjeku su kod Jakobstadta naše čete prodrle neprijateljske obrambene uređaje te su se okoristile svojim jućerašnjim uspjehom. Naše je topništvo sjeverno od Dvinskoga uspješno raspislo Nijence, koji su se bili okupili kod Šiskova (12 km zapadno od Dvinskoga). U kraju južno od Dvinskoga sve do jezera Drisvjaty žestoka puščana i topovska paljba. U odsjeku jezera Minzjunt Sokli južno od drisvjatskog jezera poduzeo je neprijatelj protunavale te je opet zauzeo dio jaraka, što smo bili dan prije oduzeli. Na sredini ovog odsjeka žestoka topovska i puščana paljba. Na fronti Wileity-Mosezki (12 i 7 kilometara od Postavi) te u okolici jezera Miazdoli i Narot' herba još traje. Juzozapadno od Narot'kog jezera suzbile su naše čete neprijateljske protunavale te su uznapredovale pod žestokom vatrom. Na južnoj obali Narot'kog jezera bacali su Nijemi granate sa zadržljivim plinovima. Dalje prema jugu do Polesja tu i tamo živahna topovska vatra.

Galicijska fronta.

Na gornjoj smo Strpyi suzbili južnoistočno od Kozlova neprijateljsku navalu zadavši mu velikih gubitaka. Dalje prema jugu uznapredovali smo nesto te smo zaposjeli osvojeno zemljište. Na Dnjestru osvojile su naše čete borbom sela Latac i Chmielova (10 i 12 km sjeverozapadno od Ušćeska).

Na Crnom moru.

Nikakove promjene.

Kaukaska fronta.

Naše su čete dalje tjerale iscrpljenog neprijatelja.

Francuska.

Paris, 24. Službeni izvještaj od četvrtka poslije podne:

Zapadno Maase postuplja je tekom noći topovska paljba. Neprijatelj nije obnovio svojih pokušaja proti malenom brežuljku Haucourt, čiji je vršak u našem posjedu. Istočno Maase žestoko se nastavlja opstrijeljavanje na mnogim točkama naše fronte. U Woerve nema, osim časovnice prekinute topovske vatre, nikakvih osobitih dogodjaja. Zapadno Porta-Mousson uspjelo nam je, da smo kod navale na neki neprijateljski streljački jarak u okolici Fey en Haye, zarobili nekoliko vojnika. Na ostalim dijelovima fronte je noć mirno prošla.

Službeni izvještaj od četvrtka u večer: Sjeverno Aisne razorna vatra na neprijateljske pravce, što se nalaze na visoravn Vautclerc. U Argonama pucali smo koncentriranom vatrom na neprijateljske naprave, ceste i željeznice u istočnim

Argonama te na Malancourtsku šumu. Zapadno Maase žestoka topovska vatra u okolici Malancourta te na našoj fronti Belhincourt-Morte-Homme-Cumieres. Istočno Maase i u Woerve postao je topovski boj dosta žestok. Tekom dneva nije pješadija ništa poduzela. U Vogezaama smo opstrijeljivali neprijateljska taborista u okolici Mühlbacha.

Belgija.

Belgijski izvještaj: Na većem dijelu belgijske fronte normalna objestrana topovska djelatnost. Sjeverno Steenstraete porastao je tekom 23. tek. topovski boj do neobične žestine. Posvuda smo uspješno napadali neprijateljske baterije.

Engleska.

London, 24. Službeni izvještaj od četvrtka: Kod uspješnih pohoda proti neprijateljskim streljačkim jarcima u okolici Gommecourta, Belhinea i ceste La Basse zarobili smo jednoga vojnika, tri njemačka zaklonista bacili smo u zrak. Sjeverno Arrasa zapalio je neprijatelj jednu malenu minu, a sjeveroistočno Neuvechappelle dvije, koje su lako ostetili naše streljačke jarke. Suzbili smo navalu ručnim granatama sjeverno Arrasa. Topovska djelatnost kod Fricourt, Gommecourta, Souheza, kod hozenzollernskog nasipa i kod Yperna. Na nekome mjestu prouzročili smo jaku eksploziju u neprijateljskim linijama?

Pred novim ratnim zajmovima.

U mnogo navrata spomenuli smo, da se u cijeloj monarhiji opaža veliko obilje gotovog novca, te je prema tome jasno, da se sadanji čas smatra kao najzgodniji za izdavanje četvrtih ratnih zajmova. U Austriji su sve predradnje gotove, dočim se u Ugarskoj još za sada ne čuje o tako skorom emisiji, no neima sumnje, da će isla u skorom vremenu oizvotvorena biti.

Nedavno je grad Beč trebao sredstava za svoje investicije, te je stoga Austrijska Länderbanka u ime jednog konzorcija dala gradu 100 milijuna kruna, dočim je grad dao tome konzorciju svoje 5 i pol postotne obveznice u istom iznosu, koje su obratunčane niz tečaj od 97.—. Interesnatna za ove obveznice bilo je toliko, da se svi zahtjevi nisu mogli podmiriti. Ova emisija izgleda kao predigra državnim ratnim zajmovima, jer se vidi velika potreba za dobrim uloskom na gotov novac.

Novećnim zavodima doći će ratni zajam jako dobro, jer će se riješiti jednog dijela uložaka, koji su u zadnje doba jako umnožili, a da ih se naprotiv ne može korisnošću upotrebiti. Već kad se uzme u obzir veliki prihod na kamatima, koje stranke dobivaju od postojećih ratnih zajmova može se prosuditi, kako se gotovine umnažaju bez obzira na drugi veliki prirast imovina.

Skoru svi novećni zavodi plaćaju veće dividende nego prošle godine, a neka industrijalna poduzeća deleko više dividende nego u normalnim vremenima, pa će sada nedvojbeno biti mnogo više razpoloživih gotovina nego inače. Uz to dolaze veliki dobitci na robi, koje su mnogi spekulant i zadnje vrijeme zaslužili, pa će se sigurno među spekulantima četvrtog ratnog zajma naći njih mnogi, koji do sada nisu potpisivali. Upravo ovakovi spekultanti morali bi ču dobitak uložiti u državni papir, kad je država kod nas već tako popustljiva, te nije udarila poseban porez na nerazmerne ratne dobitke.

Opći povoljan položaj monarhije i neslomiva snaga pučanstva daje jamstvo, da će novi ratni zajam isto tako sjajno uspjeli kao i prijašnji ratni zajmovi, te će se tako državi dati sredstava za daljnje uspješno ratovanje do konačnog uspjeha.

Hrv. Lloyd.

Nepozvani trgovci.

Nedavno smo u nekim strukovnim novinama čitali predlog nekog trgovca, koji predlaže, da se zabrani trgovati trgovcu jedne struke artiklom, koji spada drugoj struci. Napomenili smo name već mnogo puta, kako se sada u ratno doba svatko bavi trgovinom za koju prije nije mario i kako se mnogi trgovci bave artiklom, koji nikako ne spada u njihovu struku, te tako pravim trgovcima oduzimaju pošao. U zadnje vrijeme prodavali su mnogi nepozvani kavu dapače izravno konzumentima, tako da za detaljniju trgovinu nije preostalo ni malo kave, a to istom uz silno visoke cijene. Isto to se je događalo sa rižom, sapunom i drugim artiklovima.

Kod nas je trgovina slobodna, no nikako nije pravdedno da nepozvane osobe prave trgovinu, o-timlju je time iz ruku pravih trgovaca, te najpos-

lije ne trebaju da plaćaju porez, jer nitko za njih ne zna. Ovakovi nepoznati trgovci niti trebaju skladišta, niti poslovnice, pa im je time dobrotko veći, nego pravom trgovcu, koji mora da podmiruje velike režije.

S toga bi se bezuvjetno moralo zabraniti ne-trgovcima prodavanje i kupovanje robe ili neka se daju protokolorati: Naprotiv bi trgovci jedne stranke, ako se hoće baviti drugom strukom, morali to u svrhu upisa u trgovački registar prijaviti. Ne smije se naime zaboraviti, da bi neopravdano bilo potpuno zabraniti prelaz u drugu struku onim trgovcima, kojima je uslijed ratnih prilika potpuno onemogućeno baviti se svojim dosadanjim poslom. Tako na primjer trgovci sa žitom i brašnom, ako nisu baš povjerenici gospodarskog opskrbnog udruženja, neimaju nikakovog posla, te im se mora priznati pravo da vode trgovinu s kojim drugim artiklom. No privratnicima bi se svakako moralo trgovanje zabraniti. To bi u cijeni bilo veoma povoljno, jer kako smo već zagnje, put rekli imena nikakove sumnje, da su se cijene mnogim artiklima uslijed nesolidnih manipulacija nepozvanih trgovaca nenaravno u vis podigle.
Hrv. Lloyd.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine“ donasaju:

Otvaranje škola u Srbiji. Kako nam javljaju iz Šapca i Valjeva u više sela oko Valjeva, Obrenovca i u Podrinju, otvorene su osnovne škole. Škole se vrlo dobro posjećuju, i u svima je upisan veliki broj djaka, mnogo veći nego što je bilo ranije upisan. Učitelji ovih djaka su iste učitelje, koje su i ranije bile u tim mjestima. Carske i kraljevske vlasti čine sve, da olakšaju djacima pohađanje škole i privuku što veći broj djaka u iste. Otviz je svuda vrlo dobar i red u svima školama sasvim zadovoljavajući.

Pomaganje sirotinje u Beogradu. Odmah po ulasku carskih i kraljevskih četa u Beograd, vlasti su se pobrinule za sirotinju grada Beograda i potpomagali ih redovno besplatnim davanjem brašna i drugih potrebnih životnih namirnica. Brašno se redovno daje i skoro svaka sirota žena, opelećena djecom, ostavljena i napuštena od svih svojih sa suznim očima od radosti zaljuljujući od sveg sreća u ime svoje i svoje djece carskim i kraljevskim vlastima na velikoj milosti i dobroćinstvu, koje se iskazuje napuštenoj bijednoj sirotinji.

Oprava porušenih zgrada. Početkom proljeća otkočila se na više mjesta oprava porušenih kuća za vrijeme posljednjeg bombardovanja i borbi oko Beograda. Veliki dio sopstvenika vratio se svojim kućama i kao jednu od prvih dužnosti preduzeo je opravku svoje porušene kuće. Manje porušene kuće opravljaju se u uljepšavanju, tako da će u toku ljeta u Beogradu skoro sve kuće biti dovedene u prvobitno stanje.

Dolazak Beogradjana. Svakog dana vidimo u Beogradu nova lica, — to su bjegunci, koji se vraćaju svojim domovima u Beograd. I ovih je dana doputovao veći broj beogradskih porodica iz unutrašnjosti. Svi oni pričaju o patnjama i mukama, koje su pretrpjeli u bjegstvu i vraćaju se svojim kućama, da potraže mira i utočišta. Svi ma Beograd čini utisak prijatne varoši i u ljepo očišćenom i uređenom gradu zadovoljno pričaju o susretljivosti carske i kraljevske vlasti.

Pomoć od svojih. Mnoge porodice u Srbiji ostale su u posljednje vrijeme bez novčanih sredstava i životnih namirnica. Uzrok leži poglavito u tome što se njihovih staratelji i izdržavaoci nalaze u inozemstvu dijelom u neprijateljskim zemljama, dijelom u „Švajcarskoj“. Veliki dio ovih lica staru se trudi na sve moguće načine, da dodje u vezu sa svojim članovima porodice u inozemstvu ali bez uspjeha, jer ne znaju pravi pravac, u kome treba da se obrate, da bi došli do uspjeha.

Carski i kraljevski generali gubernement dozvolio je slanje pisama, kojima bi se tražio novac, u neprijateljske ili neutralne zemlje, samo u ovim pismima ne smije se javljati što drugo. U ovim pismima može biti naznačena samo svota, koja se traži i adresa. Pisma treba predavati otvorena i to kod izvjestajnog odjeljenja carskog i kraljevskog generalnog gubernemana. Obrača se pažnja građanstvu, da ova pisma ne predaju drugim nenadležnim vlastima i ne obraćaju se nikom

drugom za ovakova obavještenja po gornjoj stanovi.

Izdavanje pomoći. 1. aprila otkočel će izdavanje pomoći srpskim činovnicima, udovcima i umirovljenicima za mjesec mart. Potrebne priznanice, u kojima je označena dodijeljena količina pomoći, u radu su i za dan dva bit će poslate općinskom odboru, da ih razda dotičnim licima.

Broj stanovništva u Beogradu. 23. februara iznosio je broj stanovnika u Beogradu 58.000. Ovaj broj je u toku posljednje nedjelje znatno skočio, pošto se svakoga dana svijet, koji je u početku borbe napustio grad, otkočeo vraćati. Sada broj stanovništva iznosi oko 65.000. Prije početka rata stanovilo je u Beogradu preko 100 hiljada stanovnika. Kad se oduzmu vojna lica onda izlazi, da je civilno stanovništvo popunilo broj, koji je u redovnim prilikama bio. Jedno malo preljerivanje u gore spomenutom broju stanovništva vrlo je moguće i vjerovatno.

Sloboda kretanja po ulicama. Po važećim odlukama civilno građanstvo moglo se kretati po ulicama od 5 sati ujutro do 9 sati uveče. Pored svega toga ljudi moraju, u svako doba, svoju osobu legitimirati, a djeci i ženama takve isprave nijesu potrebne.

Domaće vijesti.

Kino Crvenog križa. Davati će se danas po prvi put „Krotilac“ vrlo lijepu igru, kod koje sudjeluju najvrsnije sile. Iza „Krotilca“ slijedit će šaloigra: „Kako se prefriganac riješio svojih vjetrovnika“. Ne će proći niti bez zanimivih prizora sa ratista.

Oprostni koncert gospođice Beatrice Stellion. Večeras u 5:30 bili će oprostni koncert operne pjevačice gospođice Stellion u kazalištu Politeama Ciscutti. Iz blagonaklonosti sudjeluju kod koncerta gospoda Ivčić, Illersberg i Panoch. Rasped koncerta jest: 1. Arija iz opere „Figarova svatba“ i „Trubadur“, pjeva gospođica Stellion; 2. Spombati: „Nocturne“ i Moszkowski; „Etelcelles“, za glasovir-solo, izvadja gosp. prof. Illersberg; 3. Izvadak iz opere „Tänhauser“, pjeva gosp. Ivčić; 4. Pjiev ptica iz opere „Bajazzo“, te dvopev iz opere „Traviata“. Poslije odmora izvadja g. Otto Panoch I. i II. stavak Bruchovog vjoijskog koncerta, a gdje. Stellion zaključuje taj oprosti koncert pjesmom „Valčik seoskih lastavica“ — Uglazne cijene su veoma niske te su razvidne iz oglasa na ulazu kazališta.

Predbilježbe za četvrti ratni zajam preuzimlje kreditno i eskomptno društvo, Trig Cuzstozza broj 45, prizemno.

Milodari za „Družinu“. Preko Narodne radničke organizacije, položio je gosp. Ljudevit Šusteršić K 2. Zadnji izskaz K 179-16. Ukupno K 181-16.

Za unesrećene uslijed potresa, darovao je g. Ljudevit Šusteršić K 2.

„Oče, budi volja Tvoja“. Umoljavamo sve č. gg. dušobrižnike i druge naručitelje, da se ustrpe još neko vrijeme, dok im budemo mogli poslati naručene molitvenike „Oče, budi volja Tvoja“. Knjigoveža ih ne može dogovoriti, jer su mi svi radnici pod puškom. — Bratovština hrv. ljudi u Istri. (Uprava O. b. v. L.).

Iz Savanine.

Hinjeno razbojstvo. Javljaju iz Rijeka: Činovnik kod poznate tvrtke vinom N. A. Duboković, Antun Velsić upašen je sa dva svoja druga: brijačem Vrtičem i nekim Brunom Simonetiem. Gosp. F. Duboković je naime poslao Velsića, da u jednoj banci podigne iznos od 91.000 K i opet položi u drugoj banci. Pošto se Velsić dulje vremena nije povratio, tvrtka je kod redarstva podnijela prijavu. Nakon duljeg traženja, pronađen je Velsić u Dubokovićevu podrumu svezan na rukama i nogama. Pripovijedao je, da su ga napala dva nepoznata individua, svezala i orobila. Redarstvu je to bilo sumnjivo, pa je povelio istragu. Nakon duljeg taježnja, Velsić je priznao, da je sve izmislio. On je priznao, da je sve izveo u dogovoru sa gore spomenutom dvojecim. Novac je sav pronađen kod neke Simonetičjeve prijateljice.

Obilježje novca u Zagrebu. H. L. piše: Do sada smo mislili, da je Zagreb samo beamterski, dakle

siromasni grad, ali u zadnje doba su se prilike znatno promijenile, jer u Zagrebu vlada obilježje novca, kao nikad prije rata. Sve gostione, kavane, kina, kazalište i koncerti su dupkom puni, a karte za koncerte i kazalište moraju se mnogo dana prije produkcije kupiti. Najzanimivija je bila prodaja karata za koncerat bečke dvorske koloraturne pjevačice Selme Kurz. Za ovaj koncerat određene su cijene po 30, 25 i 20 kruna za sjedala i 5 kruna za stajaće mjesto. Dakle nešto u Zagrebu još nečuvena. Tko bi se usudio doći u normalna vremena s takvim cijenama upravo bi ismijan bio. Ovaj put se bez ikakove reklame i da se nije pravo znalo gdje se karte dobivaju, općinstvo za karte trgalo, te je kod kupovanja karata bila veća navala, nego kod gradske aprovizacije za brašno. Svakako znak nerazumljivog vremena.

Iz Dalmacije.

Raspusteno društvo. Javljaju iz Starograda, da je raspusteno onomašnje društvo „Unione Dalmata“.

Sudovi u Boki. Kotarski sud u Budvi već je nastavio svoje redovito djelovanje. Okružni sud u Kotoru također će preuzeti svoje djelovanje, čim budu slobodne njegove prostorije, koje je bilo zapremilo vojništvo.

Razne vijesti.

Pukovnik Planckh. Pukovnik Julije Planckh što ga austrijski izvještaj spominje kod obrane dnjestarskih nasipa, ima 45 godina. Do početka rata služio je kod konjanstva i u generalnom stožeru. Nakon svršetka vojničke akademije bio je izvržban kao poručnik u 13. ulanskoj regimenti, gdje je nakon četiri godine bio imenovan nadporučnikom. Kao takav vršio je izvrsnim uspjehom vojničku službu, te je bio na to dodijeljen zboru časnika generalnoga stožera. Malo zatim postao je satnikom generalnoga stožera I. reda, te je služio kod vojnog odjela kašarskog zbora. 1910. dospio je Planckh do majora te postao sefom generalnoga stožera u Krakovu. Kao takav sudjelovao je kod djelne mobilizacije 1913. na jugoistočno mornarije, te je bio za izvanredne svoje zasluge na tom mjestu odlikovan vojničkim zaslužnim križem. U novembru 1913. avansirao je podpukovnikom, te se je kao takav vratio k 13. ulanskoj regimenti u Krakov. 1915. bio je Planckh imenovan pukovnikom i zapovjednikom jednog vojnog zbora.

I civilna uprava u vojničkim rukama. Militarische Rundschau predlaže, da se i civilna uprava povjeri vojstvu ne samo u okupiranom području nego i u samoj državi. Vojništvo je objektivno, nevezano obzirima, te bi jedino bilo kadro da bude pr. vično i u narodnosno-političkim pitanjima.

Osobito odlikovanje Hrvata u Beču. Javljaju iz Beča: Ovih dana dosno je nadvojvoda Karlo Stjepan u bolnicu profesora Eiselsbergera, da naručio posijeti vodnika jedne bosanske pukovnije Ivana Delića, koji se nalazi na liječenju u samoj bolnici. Nadvojvoda je uz put osobno mu uručio srebrnu i bronzanu kolajnu. Zlatnu kolajnu hrabrosti stekao je ovaj junak kod neke velike bitke u Galiciji, gdje je kao zapovjednik voda sa trideset momaka uz osobito teške prilike zarobio ruskog podpukovnika, sedam časnika i 400 Rusa i jednu strojnu pušku. Ruski podpukovnik već mu stavio na prsa revolver, kada je Delić zamahnuo puškom. U tom je trenu podpukovnik odbacio revolver i digao ruke u vis, znak da se predaje. Na to se predala i ostala momčad sa časnicima. Delić je sada zamolio za pojačanje jer uslijed nestasice municije nije bio kadar da sa svojim vodom odpremi toliki transport zarobljenika. Srebrnu kolajnu hrabrosti zaslužio je za vrijeme bojeva u Bukovini i to kod jedne navale, gdje je Rusima oteo vrlo važnu poziciju. A ove dvije kolajne, koje mu sada osobno na grudi stavio nadvojvoda stekao je na besarabijskoj granici, gdje je natrag osvojio jednu nasu izgubljenu poziciju. Ovo mu je bila posljednja bitka, jer su u njoj zadobio teške rane. Bude prevezen u bolnicu u Kolomeu, gdje mu je amputirana desna noga za koju će doskora dobiti umjetnu. Nadvojvoda se oprostio od njega uz obećanje da će mu doskora donijeti metalnu sponu za zlatnu kolajnu, jer si njegova junaštva takova, da je ponovno predložen na

Oprostni koncerat gđice. STELLION uz sudjelovanje gosp.: Ivčić, prof. Illersberga i Panocha obdržava se večeras u 5:30 u Politeama Ciscutti.

odlikovanje sa još jednom zlatnom kolajnom, a osim toga da će doskora biti promaknut u viši čin.

Novela građanskom zakoniku. Kako novine javljaju iz Beča, carskom naredbom od 19. o. m. postavlja se u krijepost s nekim promjenama, a ostale odredbe novele građanskom zakoniku, prihvaćene od gospodske kuće, od koje novele jedan dio stupio je u krijepost carskim naredbama 12/10. 1914. i 22/7. 1915. Neposredno nakon rata osjetit će se potreba ovih odredaba. Osobito onih, koje imaju da uklone djelovanje nepoželjnih pojava gospodarskog života, ili da ga oslabe. Carska naredba stupa na snagu 1. siječnja 1917., jedino odredbe o skraćenju zastarjelosti stupit će u krijepost 1. travnja 1916., a odredbe o tekovini presnih prava na neuknjižene nepokretnine građevina na 15. travnja 1916.

Zabrana raširivanja neprijateljskih maraka. Ugarski ministar za unutrašnje poslove izdao je okružnu naredbu, kojom se zabranjuje poštanske marke neprijateljskih država, koje služe za ratno-pripomoćne i druge dobrotvorne svrhe, nadalje neuporabljene poštanske marke te tako zvane propagandne marke izdane po neprijateljskim državama ili društvima, u svrhu prodaje ili zamjene stavljati u promet ili u tu svrhu u novinama, časopisima ili cijenjcima oglašivati. Prestupak kazni se zatvorom do 15 dana i novčanom globom do 200 kruna.

Nova sredstva proti zubobolji. Izvanredno jednostavno ali uspješno sredstvo proti zubobolji preporuča liječnik Dr. du Mont u njemačkom jednom stručnom časopisu. Nekoliko kapi kolonjske vodice, stavljen na pamuku u nosnu šuplinu, desnu ili lijevu, prema tomu, na kojoj se strani ustiju nalazi bolesni zub, ublažit će odmah onaj

nesnosni, gotovo svima nama poznati bol u zubu. Mjesto kolonjske se vodice može upotrebiti s uspjehom i eter. Pamuk, natopljen kolonjskom vodicom ili eterom, te stavljen u nos, treba da je posve čist. Nosnice treba rukom da stisnemo, da umogne nekoliko kapi tih tekućina kroz nosnu šuplinu doprijeti u usta. Kao Dr. du Mont tvrdi, preslaju na taj način za kratko vrijeme svi bolovi na zubima.

Broj pučanstva na zemlji. Kako se razabire iz lista Journal des Débats, dovršena su izračunavanja glede sveukupnog broja pučanstva na zemlji, koja su radi rata bila prekinuta. Iz tih izračunavanja proizlazi, da na zemlji stanuje ukupno do 1800 milijuna ljudi, od kojih više od polovice, t. j. 910 milijuna ljudi stanuje u Aziji. Dakako da se potonje ovo azijsko brojenje osniva samo na približnoj procjeni, jer se nije moglo provesti redovitog popisa pučanstva koli u unutrašnjim dijelovima Kine, toli kod srednjazij-kih brdjanja. U Europi stanuje 470, u Americi 182, u Africi 160, a u Australiji s otocima do 60 milijuna žitelja. Glede popisa pučanstva u Australiji vrijedi inače ono isto, što i glede Azije. Od godine 1880. do danas naraslo je pučanstvo na zemlji za 300 milijuna duša.

Zadnje vijesti.

Bosansko-hercegovačko poklonstveno ođaslanstvo kod cara.

B e č, 27. (D. u.) Car će sutra primiti u Schönbrunskom dvorcu poklonstveno

odaslanstvo iz Bosne i Hercegovine, koja se sastoji od 44 člana pod vodstvom zemaljskog poglavara pješadijskog generala Sarkotića. Članovi su odaslanstva stigli već većim dijelom u Beč. Ministar će predsjednik Stürgkh dati u srijedu ručak poklonstvenom odaslanstvu u čast.

Prigodom pariškog vijeća.

Paris, 27. (D. u.) Poincaré je dao u čast članovima talijanske vlade, koji su sudjelovali vijeću alijiraca, ručak. Briand i Salandra su izmjenili zdravice, gdje se je izrazilo najpotpuniju slogu u poduzećima sa strane Italije i alijiraca.

Na vijeće došli su Asquith i engleski izaslanici.

Nizozemski pripomoćni brod.

Haag, 27. (D. u.) Parobrod Atlas, što ga je vlada spremila kao brod za spasavanje na Sjevernom moru, je otplovao. Parobrod je snabdjeven sa svim nužnim sredstvima za pružanje pomoći brodovima u potrebi na moru ili za brodolomstva. Brod će se držati blizu svetonika kod Nerdhinderera.

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjanu kod prodaje duhana Debetto već rano u jutro.

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 28. ožujka 1916.

RASPORED:

Sascha — Ratna sedmica.

Krotilac — Drama u 3 čina.

Kako se je Piff riješio svojih vjerovnika — Komično.

Početak u 2-20, 3-30, 4-40, 5-50 poslije podne. ULAZINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Te su prisposode izrekli u prastara vremena japanski pjesnici i meni se čini, da se nije moglo bolji skovati. Umjetnički trud ograničuje se u ovim stilovnim vježbama na korektno pamćenje i mudro upotrebljavanje i kombiniranje tih starih misli.

Isto su tako mladi ljudi za to izobraženi, da dodaju svakom živom i mrtvom predmetu kakvo korisno obilježje. Ja sam im dao do 100 zadaća (japanskilj temata) i nikada nijesu pogriješili te ne bi otkrili u njima kakav moral, izuzeviš kakvu nacionalnu zadaću.

Ako sam im predložio zadaću o svjetlećim kukcima bili su odmah s tim spazomikim i napisali za mene pripovjeteke onoga kineskoga djaka, koji je bio tako siromašan, da si nije mogao ni jedne svjetiljke kupiti i radi toga je uhvatio mnogo krijesnica i slavio ih u jednu papirnatu kesicu. Te krijesnice su dovoljno svjetlele te je mogao i po noći studirati i tako postao veliki učenjak.

Ako se radio o žabama, to su napisali u zadaći legendu o „Ono no Tofu“, koji je promatrajući postojano naprezanje jedne žabe, da se

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI.

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štednju, tko ima platiti „POSUJILNICI“ interes ili štogod na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloška kod „POSUJILNICE“.

taj neka se obrati

u „Narodni Dom“ (palača „ISTARSKE POSUJILNICE“) u II. kat na pirsarnu Dra. L. SCALIER, odvjetnika i vojničkog branitelja, i to u svaki radni dan od 9—12 prije te od 3—7 sati poslije podne.

Posujilnica plaća na uloške 4½% kamata.

uspne na vrhovu granu, našao u rjenoj ustrajnosti poticala, da se posveti znanostima, što mu je također vrlo lijepo uspjelo.

Ja ću da spomenem još nekoliko primjera o moralu, koji sam na taj način potaknuo. Popravio sam samo nekoje grammatikalne pogreške originala, inače sam pustio netaknutu osebinu.

„Japanska Pavnija (Botan).“

Botan je velik i lijepo ga je vidjeti, ali njegov miris je neugodan. To neka nam bude primjerom, da se ne dajemo zavaravati u ljudskom društvu samo lijepom vanjštinom. Da se dademo zamamiti samo ljepotom, može biti za nas vrlo fatalno i baciti nas u najveću nesreću. Najljepši Botan se vidja na Daikonshima u jezeru Nakami, gdje se za vrijeme cvjetanja cio olok crveni.

„Zmaj“.

Kada zmaj pokuša zajahati oblake, da dodje u nebo, nastane odmah strasno nevrijeme. Ljudi misle da zmaj poprimi obilježje kamena ili kojega drugoga predmeta, kada na zemlji boravi, hoće li se pak dignuti u zrak, zavezove oblake. Njegovo tijelo je sastavljeno iz dijelova pojedinih životinja. Tako ima zmaj n. pr. oči tigra, rogove jelena, tijelo krokodila, pandže orla, i dvije surle poput slonovih (elefantovih). On je i čudoredna životinja. Mi moramo nastojati poput zmajda, da otkrijemo kod drugih ljudi sva dobra svojstva i

da ih onda prisvojimo. Na koncu ovoga sastavka o zmaju je jedna opaska za učitelja, koja veli: „Ja ne vjerujem u opstanak zmajeva, ali znadem, da imade o njima mnogo čudnovatih pripovijesti i neobičnih slika.“

Ovo, što slijedi, su izjave jednoga šesnaestogodišnjaka i neka bude karakterističan primjer poturazvijenih ideja o jednoj nepoznatoj temi:

„Evropski i japanski običaji“.

Odijela Evropejaca su tjesna. U kući nose cipele: dok je odijelo Japanaca široko, a cipele nosi Japanac samo kada iz kuće izlazi.

Vrlo nam se čudnovato čini u Evropi, da žena ima radje svoga muža od svojih roditelja, dok u Japanu nema nijedne žene, koja ne bi više voljela svojih roditelja od svog vlastitog muža.

Evropejci idu također sa svojom ženom šetati, što mi ne bismo učinili za nikakav novac, osim na praznik Hachimana.

Japanac postupa sa svojom ženom kao sa sluškinjom, dok je evropska gospodja gazda u kući. Ja mislim, da su ta obadva običaja zločesta.

Nama se čini vrlo teskim općenje s evropskim damama, pa radi toga ne razumijemo, zašto Evropejci svoje gospodje respektiraju.*

(Nastavak slijedi.)